

דף מידע

השטח הפלסטיני הכבוש

10 ספטמבר 2007

צרכים גוברים, גישה פוחתת גישה הומניטרית בגדה המערבית

צה"ל ונציגי משרד החוץ הישראלי דיווחו לסוכנויות האו"ם כי כל המעברים לתוך השטחים הכבושים ימוסדו ויתוקנו עד סוף שנת 2007. כמו כן, עד לאותה העת תושלם בניית הגדר בחלקה הגדול. סוכנויות האו"ם הבחינו כבר בעלייה במספר ההגבלות במעברים המובילים לגדה המערבית, הגבלות הדומות לנהלים הקיימים במעברים לעזה. דף מידע זה בא להבהיר ולהסביר באיזה אופן עלולות ההגבלות הקיימות והמתוכננות לשבש את תפקודם של ארגונים הומניטריים המגישים סיוע לתושבי השטחים הכבושים.

West Bank Humanitarian Goods Access - September 2007

סיוע הומניטרי לתושבי הגדה המערבית:

עד ינואר 2007 כלל משטר המעברים בגדה 12 נקודות מעבר, שדרךן הורשו ארגונים הומניטריים להעביר סיוע לתוך הגדה על גבי משאיות. המשאיות הורשו לנסוע ישירות משטח ישראל לתוך הגדה המערבית ומכולות שנבדקו בנמלי הכניסה לישראל הורשו להגיע ישירות ליעד המבוקש בגדה המערבית.

צה"ל היווה את הסמכות היחידה שפיקחה על המעברים; האחריות הסופית היתה בידי משרד הבטחון באמצעות משרד מתאם פעולות הממשלה בשטחים.

מתחילת ינואר נרשמו הגבלות נוספות בכל הנוגע למעבר אספקה הומניטרית וכן וצומצם מספר המעברים בהם הותר להכניס אספקה הומניטרית לגדה המערבית.

מראשית 2008 משטר המעברים יכלול:

הפחתת מספר המעברים להכנסה ולהוצאה של מטענים מ-12 לחמישה. לקראת סוף שנת 2008 מתוכננת פתיחתו של מעבר שישי קרוב לבית לחם (מזמוריה). שלושה מתוך ששת המעברים – ביתוניה, מזמוריה ותרקומייה – נמצאים מעבר לקו הירוק, בתוך השטח הפלסטיני.

מנגנון 'גב-אל-גב' יוכנס לפעילות במעברים

המסחריים, כך שמשאיות ישראליות יפרקו את מטעניהן בצד הישראלי, שם יבוצעו הליכי הבדיקה והסריקה. לאחר מכן יועמסו המטענים על משאיות פלסטיניות וימשיכו בדרכן ליעד, ולהפך.

מטעני מכולות יועמסו על משטחים. כל משטחי הסחורות יעברו שיקוף, מכולות יפורקו ויבדקו בישראל לפני העברתם לגדה וממנה. גם אם אספקה הומניטרית מטעם האו"ם תורשה להישאר במכולות, הרי שסוכנויות האו"ם מודאגות מהעובדה שלפלסטינים אין רשות מרכזית שבידיה מספיק משאיות להובלת המכולות. מחסור באמצעי תובלה בידי גורם אחד יחייב העסקת מספר גדול של קבלנים, דבר העלול לסרבול את התהליך וליצור עיכובים נוספים. כמו כן, האו"ם חושש כי בסופו של דבר תהיינה הגבלות בפועל על הכנסת מספר מוצרים, בדומה למה שקורה בעזה. למשל, 20% מהמוצרים ההומניטריים של אונר"א לא ניתן להעמיס על מכולות ועל כן הלכה למעשה לא ניתן להכניסם.

במעברים יפעלו מגוון רשויות, צה"ל, משמר הגבול, המשטרה, חברות אבטחה פרטיות ועובדי מכס. אנשי רשויות אלו יהיו נתונים למרותם של לפחות שלושה משרדי ממשלה שונים, דבר שמוציא מכלל אפשרות יצירת מנגנון פיקוד היררכי ואחיד.

הפגיעה האפשרית בשירותים ההומניטריים עלולה להיות רצינית. העלות הכוללת עבור המשאיות, הנהגים והוצאות תפעול שונות תעלה. עלול להיגרם נזק לטובין כתוצאה מטיפול יתר [בעת הבידוק] ומעיכוב ממושך במעברים. אין ביטחון כי בתנאים אלה ניתן לשמור על איכות הטובין. ארגונים הומניטריים צופים קושי ביכולת להענות לצורכי האוכלוסיה.

סוכנות אונר"א מסרה כי: "לא נוכל להיענות לצרכים של האולוסיה אם תנאים כאלה יתקיימו".

גישה של צוותים הומניטריים לגדה המערבית

ארגונים הומניטריים, לרבות סוכנויות האו"ם, אירגונים לא ממשלתיים בינלאומיים ומקומיים כאחד, תלויים בתפקודם של צוותיהם הפלסטינים. כבר עתה מתקשים כלל חברי הצוותים ההומניטריים לעבור במעברים, גם כאשר ברשותם תעודות מזהות מאושרות ותקפות. עם זאת, הצוותים המקומיים מתקשים יותר מעמיתיהם הזרים.

צוותי או"ם מקומיים, המבקשים לחצות את הגדר מצד לצד (למשל, מהגדה המערבית לירושלים המזרחית או לאיזורים הסגורים שבין הגדר והקו הירוק) נדרשים כיום להציג תעודות מזהות המונפקות להם על ידי האירגונים המעסיקים אותם. בשלב זה, העובדים רשאים להישאר בתוך הרכב של האירגון ולא לעבור חיפוש.

בקרב נהלים אלה ישתנו. צוותי האו"ם קבלו מידע לפיו כל העובדים הפלסטינים, מבלי להתחשב בכך שהם עובדי או"ם, יצטרכו לרדת מהרכב ולעבור את המעבר ברגל; הם יאלצו לעבור דרך גלאי מתכות וכל ציודם יעבור במכונת שיקוף. יתכן כי העובדים יאלצו לעבור גם חיפוש גופני. יש לציין כי המעברים מוגדרים על ידי האו"ם כאיזורים בסיכון מוגבר ולפיכך יציאת הצוותים מרכביהם תחשוף אותם לסיכון יתר.

דווח לאו"ם כי צוותים מקומיים יצטרכו לקבל אישורי מעבר על מנת שיורשו להיכנס לתחומי קהילות המצויות באיזורים הסגורים והמבודדים שבין הגדר והקו הירוק. הדרישה לקבלת אישורים מעין אלה סותרת את התחיבותה של ממשלת ישראל להקל על פעולות סיוע לאוכלוסיה הפלסטינית. בנוסף לכך, מהניסיון עולה כי משטר ההיתרים איננו אמין וגם כאשר לאדם יש אישור מעבר הרי שהדבר לא תמיד מבטיח גישה. רופא או מורה אינם יכולים להיות בטוחים שיצליחו להגיע לאנשים הזקוקים לשירותיהם. כ-30 אנשים עלולים לא לקבל טיפול אם ניידת טיפול תעוכב לשעה אחת; ו-41 תלמידים לא ילמדו אם המורה יעוכב ויאחר.

קשיים מעין אלה כבר ניכרים בשטח. במהלך אוגוסט 2007, נדחתה הבקשה למעבר ניידת טיפול של אונר"א לתוך השטח הפלסטיני הסגור במובלעת ברטעה ובשל כך נמנע מאנשי הצוות להגיש סיוע רפואי חיוני לחולים.

פגיעה אפשרית: שינויים אלו יפגעו בצורה קשה ביכולתם של הארגונים ההומניטריים לספק שירותים וסיוע כנדרש. ארגונים אלו תלויים ביכולתם של הצוותים להתנייד בין איזורים שונים בגדה המערבית, איזורים הממוקמים ממערב לגדר (ירושלים המזרחית והקהילות המבודדות ע"י הגדר בצד הפלסטיני של "האיזור הסגור") ובגדה המערבית. חוץ מירושלים המזרחית, עם השלמת הגדר, מספר האנשים בקהילות שיבודדו על ידה מוערך בכ- 75,000 נפש וזאת מבלי לכלול במנין זה את תושבי ירושלים המזרחית.

ישראל, הכוח הכובש בשטחים הפלסטיניים, היא האחראית על פי החוק הבינלאומי לספק את המענה לצרכים ההומניטריים של האוכלוסיה הפלסטינית בשטחים הכבושים. על פי ממצאי הניטור והמעקב מתברר כי המצב בגדה המערבית מתדרדר והולך. העוני מעמיק וגובר, האבטלה גדלה וגם מספם של הנזקקים לעזרה במזון גדל. ניכרת החמרה במצוקה, וההגבלות המתכננות על אפשרות הגישה של אירגוני סיוע משמעותן הפחתה ביכולתן של סוכנויות האו"ם ושל ארגונים אחרים לתת מענה לצרכים הגוברים.

